

EEN VREEMDE VERZORGSTER.

24 Juli 1934 kwam ik „achter uit het land” van een graspiepernest terug, waar zich een bijna uitvliegsgroote jonge koekoek in bevond. Ik had daarvan een paar foto's gemaakt en enige meters film opgenomen, waarvan later bleek, dat de eerste maar matig geslaagd waren.

Toen ik de boerderij naderde, waarachter het bedoelde stuk land gelegen lag, kwam één der gebroeders M., de eigenaars van het bedrijf, mij tegemoet en vroeg of het kiekeken gelukt was. Nadat ik hem van antwoord had gediend, kregen we het gesprek over oeverzwaluwen, die ook

op hun terrein in een pas afgestoken loodrechte wand en boven een sloot gelegen, hadden gebroed. Ook deze vogels had ik met succes gekiekt en gefilmd en ik beloofde hem en nog andere boeren, waar ik zo dikwijls hulp van ondervond, in de aanstaande winter een fijne filmavond, waarbij vanzelfsprekend de onderwerpen, bij hen opgenomen, het eerst in aanmerking zouden komen. Dat vond hij fijn en, zei hij: „As U nou nog gelegenheid heb, dan mot je eens gaan kijken bij mijn overbuurman, daar zitten een hele hoop van die zwaluwen achter tegen de schuur!” Ik glimlachte. Toen hij: „Ja, maar 't is waar wat ik zeg, 't zijn geen praatjes! Ga maar kijken!” Toen zei ik hem, dat dat een ander soort zwaluwen was en dat ik daarom gelachen had. „Nou, dat kan wezen, wij zien niet zo krek; 't zijn voor ons allemaal zwaluwen. Maar „zitten” doen ze er, dat is vast!” Ik verzekerde hem, dat ik er direct heen zou gaan en nam, na een bedankje voor zijn bereidwilligheid mij op zijn land toe te laten, afscheid.

Schuin tegenover mij lag de andere hofstede en na enige minuten sprak ik de boerin en deelde de reden van mijn

komst mee. Ja, er waren veel zwaluwen en 'k moest maar eens kijken hoe aardig het was. Samen stapten we er heen en daar zag ik, zoals aan vele boerderijen 't geval is, n.l. een overstekende kap, waarvan de dakgordingen in 't gezicht waren en daarop en daaronder één, soms twee nesten van huiszwaluwen. Doch tegen de nok was een enig en prachtig stuk werk opgebouwd. Daar zat een klomp van acht nesten, kunstig aan het houtwerk en muur bevestigd. Hoe dit zware geheel bleef hangen was een wonder. Ook de boerin was van het mooie in deze overtuigd, want vol verrukking keek ze er naar op en zei: „Is het niet mooi, mijnheer? 'k Heb het nog nergens zo gezien”. Nou, ik moest bekennen, dat het voor mij ook het mooiste was, wat ik op dat gebied gezien had en dus vroeg ik, of ik dit geval mocht kiekeken en, zo mogelijk, filmen. Dat wilde de boerin echter niet met zekerheid beloven, want d'r man was niet thuis, maar ze dacht, dat hij het wel goed zou vinden. Daar het intussen te laat op de dag gevonden was om

EEN VREEMDE VERZORGSTER ☼ ☼ ☼ ☼ ☼ ☼ 25

nog te filmen, beloofde ik de andere dag terug te komen. Ik merkte onder het gesprek, dat op één gording een half tot driekwart voltooid nest aanwezig was, doch dat door een huismus was bezet. Dit was niets bijzonders, want deze hebben meer de brutaliteit om de huiszwaluw uit z'n nest te drijven en er bezit van te nemen. Ik schonk er dus geen bijzondere aandacht aan, want ik had dit reeds zeer veel keren waargenomen.

De nacht die volgde was er één vol onweer en daarmee gepaard gaande hevige regenbuien. Gelukkig was 't weer de volgende morgen weer goed, hoewel de wolken hoog in de lucht nog stormachtig werden voortgedreven. Zodra ik met mijn „hakkpoffertje” op de boerderij aankwam en nog voordat ik mijn doel kon bekijken, deelde de boerin mij mede, dat het „niks meer voor mij was”, want de gehele klomp nesten was die nacht, wellicht door lekwater, naar beneden gevallen. 'k Had de vorige dag gezien, dat de oude vogels voortdurend af en aan vlogen en dat dus grote jongen aanwezig waren, mede gezien het late tijdstip. Deze jonge beesten, vertelde de boerin mij, lagen hulpeloos op de straat en de vier katten hadden zich er aan tegoed gedaan. Terwijl ze mij dit meedeelde, keken wij naar de plek waar de zwaluwen hun nesten hadden gebouwd doch nu voor een deel waren verdwenen. Daarbij meende ik, dat op het nest waar gisteren de huismus zat, nu een huiszwaluw zat te voeren. Ik schrijf met opzet *op*, omdat van dit nest het bovenste gedeelte, ik weet niet door welke oorzaak, niet meer aanwezig was. Het was dus een *open* nest, hetgeen duidelijk op de foto is te zien, en men kon zodoende de voeding van de jongen goed waarnemen. Zeker had ik mij dus gisteren vergist, maar toch wilde ik zekerheid hebben. Ik rekte dus het gesprek en na enige minuten kon ik constateren, dat ik gisteren goed gezien had, want een huismus kwam weer op de rand van het nest zitten, keek naar de jongen, draaide zich toen om en keek op ons neer, op de manier als op bijgaande foto is aangegeven. Een ogenblik later vloog ze (het was een vrouwtje) weg en na weinig tijd kwam weer de huiszwaluw en voerde zijn jongen. De boerin, die ik nu op het geval attent had gemaakt, en ik bleven nu het nest in 't oog houden en binnen korte tijd hadden wij geconstateerd, dat de beide huiszwaluwen en de huismus ongeveer om beurten op het nest kwamen en dat ook de mus de jonge zwaluwen voerde. Groot was mijn verbazing en onmiddellijk beraamde ik plannen om dit bijzondere geval te filmen. Een grote ladder werd opgezocht, tegen de muur geplaatst en om 't doorbuigen te voorkomen, met daaraan bevestigde latten voorzien. Ik kon, zodoende, mijn toestel vastzetten en goed instellen. Nauwelijks met deze werkzaamheden klaar en trok ik mij terug of één der huiszwaluwen was al aan 't voeren. Na enige tijd kwam ook de ongevraagde opvoedster weer terug. Vanzelfsprekend filmde ik het aan- en afvliegen van de drie oude vogels verscheidene keren, hoewel daar lange tijd voor nodig was, daar nog altijd zware wolken het zonnelicht benamen en ik dus alleen kon filmen als de grote lichtbron z'n voor het filmen zo hoog nodige energie ongehinderd kon uitstralen. Ook het voeren kwam goed op de film, echter omdat sommige filmdelen door het ongestadige licht later moesten uitvallen, is van het voeren door de huismus, van de zes à zeven keer dat ze op het nest kwam, slechts éénmaal goed te zien. Persoonlijk heb ik dat ontelbare malen gezien. De twee bijna volwassen jongen gaapten voor de huismus even zo goed als voor hun ouders en de mus stopte de bekjes vol. Dikwijls zat ze geruime tijd op de rand van het nest; de ouden vlogen dan tot vlak vóór het nest, doch wendden geen pogingen aan om haar te verdrijven. Laat in de middag vertrok ik met, naar ik hoopte, een fijne film en, in ieder geval, een buitengewone ervaring rijker.

Men vraagt zich af hoe hier de jongen van de „hulp” van de mus geen schade ondervonden. Immers, de huismus is een „alleseter” en de zwaluwen „insecteneters”. Bekend is, dat de eerste, als z'n jongen nog klein zijn, ook veel „levend” voer geven, doch later krijgen ze van alles. Zo heb ik dikwijls waargenomen, dat de ouden in mijn tuin zich de bek volpropten, hetzij met brood of met aardappelen en dan onmiddellijk op mijn dak, onder de pannen, hun jongen gingen voeren. Het is niet aan te nemen, dat de mus, die hier als medeopvoedster optrad, van deze regel is afgeweken. Gelukkig is zeer waarschijnlijk de voedselaanvoer van de beide oude zwaluwen overheersend geweest ten opzichte van dat, wat de mus aanbracht.

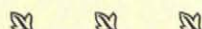
Tot mijn spijt kan ik niet meedelen, hoe het verder met de jonge zwaluwen is gegaan, want voor de andere dag was vastgesteld dat ik met mijn vrienden naar de Pyreneeën zou gaan om daar weer andere vogelwaarnemingen te doen. Daar echter de jonge zwaluwen tijdens mijn filmerij al bijna zo groot waren als de oude, heb ik alle reden om aan te nemen, dat ze niet bijzonder hebben geleden onder de minder doelmatige voeding van de ongewoon moederlijke huismus.

De vraag dringt zich nu naar voren, *waarom* de mus hier zo handelde of moest handelen. Zeker is, dat het voerinstinkt zó sterk in het dier was opgewekt, dat het, bij gebrek aan eigen jongen, andere voerde. Maar waarom dan niet die van soortgenoten, die er toch zeker wel in de omgeving waren. Want ook op deze boerderij, met nog een andere, waar slechts een sloot tussen lag, waren nog zeer veel andere huismussen.

Het „*waarom*” zal wel een raadsel voor ons blijven.

Utrecht, Maart 1937.

A. A. VAN DER VOOREN.

MEI.

Het is niet overbodig, om hier nog eens op te komen tegen de gekke gewoonte van te smalen op onze Hollandsche Meimaand. In mijn dagboeken vind ik een overgroot aantal prachtige, onovertreffelijke Meidagen. Natuurlijk komt strijk en zet de beroemde inzinking tusschen 10 en 20 Mei, de periode der ijsheiligen. Maar zelfs dan houdt de nachtegaal nog niet op met zingen. Een enkele felle nachtvorst moge schade aanbrengen aan cultuurgewassen en aan boschaanplant-die-hier-eigenlijk-niet-thuishoort, de inlandsche flora en fauna hebben er weinig of geen hinder van en vinden er misschien nog een stimulans in.

Het jaar doet nu weer een grooten sprong doordat nu alle boomen hun blad ontplooiën. Het bladerdak sluit zich, het bosch wordt donker, de voorjaarsplanten gaan de zomerrust in en verdwijnen van het tooneel, rijpen nog hun vruchten, verspreiden hun zaden. Let er eens op, hoe snel nu de vruchstelen van *Crocus* de hoogte in schieten, witte stengels met witte vruchtdoozen. Die springen in drieën open, de dikke zaden rollen er uit voorzien van hun vetknobbel (elaiosoom), die de mieren lokt. Nu heb ik mieren zien sjouwen met zaden van Gouwe, van Helmbloem, van Sleutelbloem, vruchtjes van Doovenetel enz. enz. maar nog niet met *Crocus*-zaad. Ik blijf er naar uitkijken.

Die snelle groei van de *Crocus*stengels brengt ons weer tot andere snelheidswaarnemingen. Vooral in de morgenuren loont het de moeite, om eens te letten op den snellen groei van meeldraden van grassen (gewoon reukgras, kropaar, timothee) en weegbreeën.

Heb ik U als eens gevraagd om te letten op onze gewone Schermdragende Vogelmelk? Die vind ik met vroeg bloeiende exemplaren met de bloem nog begeleid door frisch groen blad, en laat bloeiende, waarbij de bloemen zich pas openden, nadat de bladeren al verwelkt zijn. Deze laatste hebben dan aanleiding gegeven tot den naam van „nakende mannetjes”.

In Engelsche bladen is de kwestie opgeworpen of de Koekoek roept met zijn bek open of met zijn bek dicht. Er zijn belangrijker vraagstukken. Maar let er eens op, 't is altijd toch een aardige aansporing, om te probeeren het beest van nabij in actie te zien. En laat ons toch ook niet vergeten, om vooral nog veel te werken zonder verrekijker en zonder schuilhut. Ik wil die volstrekt niet uitschakelen, maar ik zie in de lichte bewapening toch heel groote voordeelen. Let meteen op „koekoek-éénzang”. Het repertoire van dat beest is veel uitgebreider dan wel gedacht wordt en in de muziek tot uiting komt.

Is het juist, dat de Boterbloemen in bloei komen in deze volgorde: Gulden Boterbloem, Scher-